

บทบาทพระสงฆ์ในการสาธารณสุขสงเคราะห์
ในสถานการณ์การแพร่ระบาดไวรัสโคโรนา 2019 ในจังหวัดเลย
**ROLES OF ECCLESIASTICAL ADMINISTRATIVE MONKS
ON PUBLIC AIDS DURING CORONAVIRUS 2019 PANDEMIC
IN LOEI PROVINCE**

พระสายสิทธิ์ ลิทธิโท (สารโท)

นิสิตสาขาพุทธบริหารการศึกษา

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์เลย

Phra Saisitti Siddhito (Sarato)

Mahachulalongkorn Buddhist University, Loei Religious College

Corresponding Author E-mail: saisitti.sa@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาบทบาทพระสงฆ์ในการสาธารณสุขสงเคราะห์ในสถานการณ์การแพร่ระบาดไวรัสโคโรนา 2019 ในจังหวัดเลย (2) ศึกษาข้อเสนอแนะที่มีต่อบทบาทพระสงฆ์ในการสาธารณสุขสงเคราะห์ในสถานการณ์การแพร่ระบาดไวรัสโคโรนา 2019 ในจังหวัดเลย ประชากรศึกษาที่ใช้ในการวิจัยคือ พระสงฆ์และสามเณรในเขตพื้นที่ปกครองคณะสงฆ์ธรรมยุตในจังหวัดเลยจำนวน 1,806 รูป กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตาราง Krejcie and Morgan ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 317 รูป ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิยึดตามสถานะแล้วใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ตามสัดส่วนของประชากรในแต่ละกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า (1) บทบาทพระสงฆ์ในการสาธารณสุขสงเคราะห์ในสถานการณ์การแพร่ระบาดไวรัสโคโรนา 2019 ในจังหวัดเลย อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่ามีความเพียงด้านการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมอยู่ระดับมาก (2) ข้อเสนอแนะต่อบทบาทพระสงฆ์ในการสาธารณสุขสงเคราะห์ในสถานการณ์การแพร่ระบาดไวรัสโคโรนา 2019 ในจังหวัดเลย คือ การสร้างเครือข่ายความร่วมมือของคณะสงฆ์ควรทำงานอย่างเป็นระบบในแนวทางเดียวกันทั้งจังหวัด ควรมีการแต่งตั้งและเพิ่มจำนวนบุคลากรผู้รับผิดชอบให้เพียงพอ

คำสำคัญ: พระสงฆ์; การสาธารณสุขสงเคราะห์;

Abstract

The objectives of the research were (1) to study the roles of Buddhist ecclesiastical administrative monks on public aids during the Coronavirus 2019 pandemic in Loei province, and (2) to study the recommendation on the roles of ecclesiastical administrative monks on public aids during the Coronavirus 2019 pandemic in Loei province. The population of the research was a total of 1,806 monks and novices under the Ecclesiastical Administrative Area of Dhammayutika Nikaya monks in Loei province; the 317 samples were selected by using Krejcie and Morgan's table, the stratified random sampling, based on their status, and the simple random sampling, based on the ratio of the population's each group. The instrument used for data collection was the five-point rating scale questionnaire. The statistics used for data analysis comprised of percentage, arithmetic mean and standard deviation.

The findings of the research were as follows: 1) The roles of ecclesiastical administrative monks on public aids during Coronavirus 2019 pandemic in Loei province were found to be at the highest level. Separately considered, the Promotion of Arts and Culture was only found to be at a high level. 2) The recommendation on the roles of ecclesiastical administrative monks on public aids during Coronavirus 2019 pandemic in Loei province was that the cooperation network of Buddhist monks should be systematically operated in the same line all over the whole province, and it should be added with sufficient responsible personnel.

Keywords: Ecclesiastical Administrative Monk; Public Aids;

บทนำ

พระสังฆาธิการมีหน้าที่ดำเนินการปกครองคณะสงฆ์ให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย ถูกต้องตามพระธรรมวินัย กฎหมาย กฎมหาเถรสมาคม ข้อบังคับ ระเบียบ คำสั่ง มติ ประกาศ และพระบัญชาสมเด็จพระสังฆราช นอกจากนั้นพระสังฆาธิการยังจะต้องทำหน้าที่ระงับอธิกรณ์ วินิจฉัยการลงนิคหกรรม วินิจฉัยข้ออุทธรณ์คำสั่ง รวมตลอดทั้งควบคุมบังคับบัญชาพระภิกษุสามเณรผู้อยู่ใน เขตปกครองของตน ชี้แจงแนะนำ การปฏิบัติหน้าที่ของผู้อยู่ในบังคับบัญชาให้เป็นไปโดยความเรียบร้อยพร้อมทั้งตรวจการและประชุมพระสังฆาธิการในเขตปกครองของตน (สำนักงานเลขาธิการมหาเถรสมาคม กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ, 2542) นอกจากนั้น การบริหารงานเป็นกิจการที่คณะสงฆ์จะต้องถือเป็นธุระหน้าที่ และเป็นภารกิจของพระสังฆาธิการ จะต้องปฏิบัติ อันเป็นภารกิจของคณะสงฆ์และการศาสนามี 6 ประการ คือ ด้านการปกครอง ด้านการศาสนศึกษา ด้านการศึกษาสงเคราะห์ ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ด้านการสาธารณูปการ และด้านการสาธารณสงเคราะห์

การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 ส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของประชาชนชาวไทยอย่างหนักหนาสาหัส ในปี 2563 สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ทรงติดตามสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ซึ่งทวีความรุนแรงขึ้นอย่างกว้างขวาง ส่งผลกระทบต่อสุขภาพอนามัย การประกอบอาชีพ การดำเนินชีวิตประจำวัน และฐานะทางเศรษฐกิจ ก่อให้เกิดความยากลำบากในหมู่ประชาชนผู้มีรายได้น้อย หรือตกอยู่ในภาวะที่ต้องปรับรูปแบบการดำรงชีวิตอย่าง

กะทันหัน พร้อมทั้งทรงพระดำริว่า “วัดเป็นศูนย์กลางของชุมชนคู่กับสังคมไทยมานับแต่โบราณตราบจนปัจจุบัน วัดไม่เพียงแต่เป็นที่พำนักของพระภิกษุสามเณร แต่ยังเป็นสถานสาธารณสงเคราะห์ของชุมชนด้วย จึงสมควรที่จะให้วัดที่มีศักยภาพเพียงพอที่จะอนุเคราะห์ประชาชนผู้ประสบความยากลำบาก ดำเนินภารกิจตามบทบาทหน้าที่ที่ดำรงอยู่นับแต่อดีตกาล” มีพระบัญชาโปรดให้ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ พิจารณาสั่งการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ให้ประสานงานกับวัดทั่วราชอาณาจักรซึ่งมีศักยภาพเพียงพอ จัดตั้งโรงงาน ช่วยเหลือผู้ประสบความยากลำบากในสถานการณ์โรคระบาด (ผู้จัดการ, 2563, 23 มีนาคม)

ในปี 2564 สำนักงานเลขานุการสมเด็จพระสังฆราช ออกประกาศ ที่ 2/2564 เรื่อง ประทานพระดำริให้วัดที่มีศักยภาพร่วมมือกับทางราชการในการช่วยเหลือประชาชน ความว่า ด้วยสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) มีความรุนแรงมากขึ้นอีกระลอก ก่อให้เกิดความเดือดร้อนของประชาชนอย่างกว้างขวาง เจ้าพระคุณ สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ทรงติดตามข่าวสารมาโดยตลอด พร้อมประทานพระดำริว่า วัดหลายแห่งในประเทศไทยมีอาคารสถานที่ โรงครัว อุปรกรณ์ บุคลากร หรือปัจจัยอื่น ๆ ซึ่งอาจช่วยสนับสนุนการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนในการบรรเทาความเดือดร้อนในด้านต่าง ๆ เช่น การจัดเตรียมอาหาร การตั้งโรงพยาบาลสนาม การบริจาควัสดุปัจจัย หรือการเอื้อเฟื้อพื้นที่สำหรับบริหารจัดการด้านต่าง ๆ ได้ จึงขอให้คณะสงฆ์และวัดที่มีศักยภาพ ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ตามที่ได้รับการร้องขอ ตามที่ได้ประสานความเข้าใจร่วมกันกับชุมชนแล้ว และตามกำลังความสามารถ เพื่อประโยชน์เกื้อกูลด้านสาธารณสงเคราะห์ อันเป็นหนึ่งในบทบาทหน้าที่สำคัญของคณะสงฆ์ต่อไป (เส้นทางเศรษฐกิจ, 2564, 5 พฤษภาคม)

คณะสงฆ์จังหวัดเลยธรรมยุต โดยพระราชวชิรสุธี เจ้าคณะจังหวัดได้สนองงานสมเด็จพระสังฆราช ให้คณะสงฆ์ได้ดำเนินการสาธารณสงเคราะห์ในจังหวัดเลยอย่างทั่วทั้งจังหวัด ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาบทบาทพระสงฆ์ในการสาธารณสงเคราะห์ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 ในจังหวัดเลย

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาบทบาทพระสงฆ์ในการสาธารณสงเคราะห์ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 ในจังหวัดเลย
2. เพื่อศึกษาศักยภาพข้อเสนอแนะที่มีต่อบทบาทพระสงฆ์ในการสาธารณสงเคราะห์ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 ในจังหวัดเลย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่องบทบาทพระสงฆ์ในการสาธารณสงเคราะห์ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 ในจังหวัดเลย ดำเนินการวิจัยเชิงปริมาณ (quantitative research) โดยดำเนินการดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรศึกษาที่ใช้ในการวิจัยคือ พระสงฆ์และสามเณรสังกัดฝ่ายธรรมยุต ในจังหวัดเลย จำนวน 1,806 รูป กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตาราง Krejcie and Morgan ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 317 รูป ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิยึดตามสถานะแล้วใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ตามสัดส่วนของประชากรในแต่ละกลุ่ม แล้วจึงสุ่มอย่างง่ายด้วยการจับสลาก

เครื่องมือวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ แบ่งเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 3 ข้อ ประกอบด้วย สถานะ อายุ และพรรษา เป็นแบบเลือกตอบ (check list)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับบทบาทพระสังฆาธิการในการสาธารณสุขสงเคราะห์ในสถานการณ์การแพร่ระบาดไวรัสโคโรนา 2019 ในจังหวัดเลย ประกอบด้วย 3 ด้าน คือ 1) ด้านการพัฒนาจิตใจ 2) ด้านการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น 3) ด้านการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม จำนวน 15 ข้อ เป็นแบบสอบถามแบบประมาณค่า 5 ระดับ ดังนี้

5 หมายถึง มีการสาธารณสุขสงเคราะห์ระดับมากที่สุด

4 หมายถึง มีการสาธารณสุขสงเคราะห์ระดับมาก

3 หมายถึง มีการสาธารณสุขสงเคราะห์ระดับปานกลาง

2 หมายถึง มีการสาธารณสุขสงเคราะห์ระดับน้อย

1 หมายถึง มีการสาธารณสุขสงเคราะห์ระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะบทบาทพระสังฆาธิการในการสาธารณสุขสงเคราะห์ในสถานการณ์การแพร่ระบาดไวรัสโคโรนา 2019 ในจังหวัดเลยเป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิด (Open end)

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

ตอนที่ 1 ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติความถี่ และร้อยละ

ตอนที่ 2 ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลโดยค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และแปลผลโดยใช้เกณฑ์ ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2553: 99 - 100)

คะแนนเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง การสาธารณสุขสงเคราะห์มากที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง การสาธารณสุขสงเคราะห์มาก

คะแนนเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง การสาธารณสุขสงเคราะห์ปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง การสาธารณสุขสงเคราะห์น้อย

คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง การสาธารณสุขสงเคราะห์น้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติความถี่ และร้อยละ

ผลการวิจัย

1. บทบาทพระสังฆาธิการในการสาธารณสุขสงเคราะห์ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 ในจังหวัดเลย

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานบทบาทพระสังฆาธิการในการสาธารณสุขสงเคราะห์ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 ในจังหวัดเลย โดยรวม

บทบาทของพระสังฆาธิการ	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ด้านการพัฒนาจิตใจ	4.75	0.44	มากที่สุด
ด้านการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น	4.57	0.53	มากที่สุด
ด้านการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม	4.44	0.67	มาก
รวม	4.59	0.57	มากที่สุด

จากตาราง พบว่าบทบาทพระสังฆาธิการในการสาธารณสุขสงเคราะห์ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 ในจังหวัดเลย อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.59$, S.D. = 0.57) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น ($\bar{X} = 4.75$, S.D. = 0.44) และด้านการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น ($\bar{X} = 4.57$, S.D. = 0.53) อยู่ในระดับมากที่สุด ยกเว้นด้านการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.44$, S.D. = 0.67) ตามลำดับ

2. ข้อเสนอแนะบทบาทพระสังฆาธิการในการสาธารณสุขสงเคราะห์ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 ในจังหวัดเลย

ข้อเสนอแนะบทบาทพระสังฆาธิการในการสาธารณสุขสงเคราะห์ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 ในจังหวัดเลย สามารถสรุปได้ดังนี้

ตารางที่ 2 ข้อเสนอแนะบทบาทพระสังฆาธิการในการสาธารณสุขสงเคราะห์ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 ในจังหวัดเลย

ข้อเสนอแนะแนวทางการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง	ร้อยละ
การสร้างเครือข่ายความร่วมมือของคณะสงฆ์	74
ควรทำงานอย่างเป็นระบบในแนวทางเดียวกันทั้งจังหวัด	45
ควรมีการแต่งตั้งและเพิ่มจำนวนบุคลากรผู้รับผิดชอบให้เพียงพอ	28

จากตาราง พบว่า ข้อเสนอแนะบทบาทพระสังฆาธิการในการสาธารณสุขสงเคราะห์ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 ในจังหวัดเลย ประกอบด้วย การสร้างเครือข่ายความร่วมมือของคณะสงฆ์ คิด

เป็นร้อยละ 74 ควรทำงานอย่างเป็นระบบในแนวทางเดียวกันทั้งจังหวัด คิดเป็นร้อยละ 45 และควรมีการแต่งตั้งและเพิ่มจำนวนบุคลากรผู้รับผิดชอบให้เพียงพอ คิดเป็นร้อยละ 28

การอภิปรายผลการวิจัย

ในการวิจัยการบทบาทพระสังฆาธิการในการสาธารณสุขสงเคราะห์ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 ในจังหวัดเลย ครั้งนี้ ผลจากการศึกษาพบประเด็นที่น่าสนใจนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. บทบาทพระสังฆาธิการในการสาธารณสุขสงเคราะห์ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 ในจังหวัดเลย

บทบาทพระสังฆาธิการในการสาธารณสุขสงเคราะห์ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 ในจังหวัดเลย อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น และด้านการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่นอยู่ในระดับมากที่สุด ยกเว้นด้านการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมอยู่ในระดับมากตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าในช่วงที่ผ่านมาในสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 ในจังหวัดเลยได้มีการงดกิจกรรมทางสังคมต่าง ๆ ลงเป็นเวลายาวนาน กิจกรรมทางประเพณีวัฒนธรรมต่าง ๆ ไม่สามารถจัดได้ตามคำสั่งของคณะกรรมการควบคุมสถานการณ์ฉุกเฉินจังหวัดเลย และคณะกรรมการควบคุมโรคติดต่อจังหวัดเลย ทั้งการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ตลอดทั้งปี พ.ศ. 2563 ต่อเนื่องกับ พ.ศ. 2564 ดังเช่น มติมหาเถรสมาคม เรื่องงดจัดกิจกรรมวันอาสาฬหบูชาและวันเข้าพรรษา ปี 2563 (สำนักงานพระพุทธศาสนา, 2563)

2. ข้อเสนอแนะบทบาทพระสังฆาธิการในการสาธารณสุขสงเคราะห์ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 ในจังหวัดเลย

ข้อเสนอแนะต่อบทบาทพระสังฆาธิการในการสาธารณสุขสงเคราะห์ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 ในจังหวัดเลย คือ การสร้างเครือข่ายความร่วมมือของคณะสงฆ์ ควรทำงานอย่างเป็นระบบในแนวทางเดียวกันทั้งจังหวัด ควรมีการแต่งตั้งและเพิ่มจำนวนบุคลากรผู้รับผิดชอบให้เพียงพอ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าโดยปกติพระสังฆาธิการต่างก็ทำหน้าที่อันเป็นภารกิจของคณะสงฆ์และการศาสนามี 6 ประการ คือ ด้านการปกครอง ด้านการศาสนศึกษา ด้านการศึกษาสงเคราะห์ ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ด้านการสาธารณูปการ และด้านการสาธารณสุขสงเคราะห์อยู่แล้ว แต่ไม่เคยมีปัญหาจากส่วนกลางโดยตรงจากสมเด็จพระสังฆราช การช่วยเหลือประชาชนตามพระดำริของสมเด็จพระสังฆราชจึงถือว่าการสั่งอย่างเป็นทางการจึงทำให้เกิดความพร้อมเพียงในการดำเนินการสาธารณสุขสงเคราะห์อย่างเป็นระบบ ดังที่สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ (2546) ได้ให้แนวความคิดเกี่ยวกับหลักการบริหารวัดด้านสาธารณสุขสงเคราะห์สมัยใหม่ไว้ว่า 1) การสร้างค่านิยม ได้แก่ การสร้างฉันทะให้เกิด ทั้งแก่ผู้บริหารเองด้วย และผู้ที่อยู่ในโครงสร้างการบริหารนั้นด้วย เพื่อให้เกิดแนวคิดและการประพฤติปฏิบัติเป็นไปในแนวทางระบบ แบบแผนที่ได้วางไว้เพื่อการบริหารวัด จะเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลอย่างสูงสุด 2) จัดโครงสร้าง ได้แก่ การสร้างรูปแบบระบบการบริหารให้เหมาะสม เป็นไปตามเป้าหมาย หรือจุดประสงค์ ที่ได้วางไว้ โครงสร้างจึงถือว่าเป็นส่วนสำคัญอีกส่วนหนึ่ง ในการสร้างความสำเร็จให้แก่การบริหารวัดของท่าน

3) จัดระบบงาน ได้แก่ การรักการบริการต่าง ๆ ที่อยู่ภายในวัด ให้เป็นไปอย่างมีระบบ และเป็นระเบียบเพื่อไม่ให้เกิดความสับสนในการดำเนินงานและเป็นการง่ายแก่การตรวจสอบ 4) จัดกิจกรรม ได้แก่ การสร้างรูปแบบในเชิงปฏิบัติ ให้สอดคล้องกับการบริหารงานเพื่อให้การบริหารงานเป็นไปในด้านทฤษฎีและการปฏิบัติ 5) บุคลากร ได้แก่ บุคคลผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารงานไม่ว่าจะเป็นผู้บริหาร หรือผู้อยู่อาศัยในวัดนั้น ๆ การเลือกบุคคลให้เหมาะสมกับความรู้ความสามารถ เป็นสิ่งที่ควรตระหนักอย่างยิ่ง เพราะการบริหารงานของท่านจะสำเร็จหรือไม่ ส่วนนี้นับว่าเป็นส่วนสำคัญ ดังนั้นจึงควรเลือกใช้บุคคลให้เหมาะสม 6) เสริมทักษะ ได้แก่ การสร้างความรู้เพิ่มเติมแก่บุคลากรที่มีอยู่ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เพื่อให้การบริหารงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพเช่นกัน และ 7) กลยุทธ์ ได้แก่ วิธีการหรือกลวิธีที่ท่านเลือกใช้ในการบริหารนั้น ระบบรูปแบบ ต้องเหมาะสมกับปัจจัยต่าง ๆ

ข้อเสนอแนะ

ในการศึกษาผู้วิจัยได้จัดทำข้อเสนอแนะจากการวิจัยดังต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

- 1.1 พระสังฆาธิการในจังหวัดเลยควรมีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือของคณะสงฆ์
- 1.2 พระสังฆาธิการในจังหวัดเลยควรทำงานอย่างเป็นระบบในแนวทางเดียวกันทั้งจังหวัด
- 1.3 พระสังฆาธิการในจังหวัดเลยควรมีการแต่งตั้งและเพิ่มจำนวนบุคลากรผู้รับผิดชอบให้

เพียงพอ

2. ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

- 2.1 ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อบทบาทพระสังฆาธิการในการสาธารณสุขสงเคราะห์ในสถานการณ์การแพร่ระบาดไวรัสโคโรน่า 2019 ในจังหวัดเลย
- 2.2 ควรมีการศึกษาการบทบาทพระสังฆาธิการในการสาธารณสุขสงเคราะห์ในสถานการณ์การแพร่ระบาดไวรัสโคโรน่า 2019 ในจังหวัดเลย

องค์ความรู้ที่ได้

บทบาทพระสังฆาธิการในการสาธารณสุขสงเคราะห์ในสถานการณ์การแพร่ระบาดไวรัสโคโรน่า 2019 ในจังหวัดเลย อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่ามีความรู้เพียงด้านการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมอยู่ระดับมาก ทั้งนี้เพราะว่าในช่วงที่ผ่านมาในสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรน่า 2019 ในจังหวัดเลยได้มีการงดกิจกรรมทางสังคมต่าง ๆ ลงเป็นเวลายาวนาน กิจกรรมทางประเพณีวัฒนธรรมต่าง ๆ ไม่สามารถจัดได้

เอกสารอ้างอิง

- จักรกฤษณ์ โปตาพล. (2563, 9 มิถุนายน). การจัดการเรียนรู้ออนไลน์: วิธีที่เป็นไปทางการศึกษา. [ออนไลน์]
<https://slc.mbu.ac.th/article/28181/การจัดการเรียนรู้ออนไลน์/>.
- ผู้จัดการ. (2563, 23 มีนาคม). พระดำริสมเด็จพระสังฆราช วัดทั่วไทยตั้งโรงพยาบาลทุกซ์โควิด-19.
[ออนไลน์] <https://mgronline.com/uptodate/detail/9630000029488>.
- มติมหาเถรสมาคม เรื่อง ขอความเห็นชอบขออนุญาตจัดงานส่งเสริมการเผยแผ่พระพุทธศาสนา เนื่องในเทศกาล
วันอาสาฬหบูชาและวันเข้าพรรษา ประจำปี พ.ศ. 2564. พิเศษ 15/2564.
- เส้นทางเศรษฐกิจ. (2564, 5 พฤษภาคม). พระสังฆราช ประทานพระดำริ วัดช่วยชาวบ้าน หนุน รัฐ-เอกชน
บรรเทาความเดือดร้อน. [ออนไลน์] https://www.sentangsedtee.com/today-news/article_179895
- สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ. (2546). วัดพัฒนา 46. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์สำนักงาน
พระพุทธศาสนา.